

Statsminister
Gro Harlem Brundtland

Innlegg i Generaldebatten, Nordisk Råds 4. ekstrasesjon,
Mariehavn, 13. november 1991.

Kontroller mot
fremføring

President,

Med EØS-avtalen blir samtlige nordiske land, enten de er EF-medlemmer eller ikke, med i det bredere europeiske samarbeidet. Det er en viktig begivenhet som trekker opp perspektiver for det som i dag står på vår felles dagsorden; "Norden etter 1992".

EØS-avtalen er en milepæl ikke bare for det europeiske samarbeidet, men også for Norden. Denne avtalen er i seg selv det største enkeltbidrag til nordisk integrasjon på svært mange år. Mange av de visjoner som lå nedfelt i NORDØK-initiativet blir nå virkelighet. Avtalen gir for første gang alle de nordiske land en felles europeisk ramme for sitt nordiske samarbeid. Det åpner helt nye perspektiver som vi må vite å dra nytte av. Vi skal ha klart for oss at Norden ikke er et alternativ til Europa, men en del av Europa. Det er det spennende og utfordrende utgangspunktet vi står overfor når vi nå diskuterer videreutviklingen av det nordiske samarbeidet.

De senere årenes debatter her i Nordisk Råd har understreket at det nordiske samarbeidet er kommet til en korsvei. Vi har ikke greid å tilpasse våre nordiske arbeidsformer til de politiske og økonomiske utfordringer vi nå står overfor. Dette er tatt opp, påvist og diskutert i en rekke innlegg og rapporter. Vi trenger ingen flere analyser av hva som ikke virker. Det vi trenger nå er en felles politisk plattform og en felles politisk visjon om hvordan samarbeidet kan utvikles videre.

I en nybrottstid kreves det politisk engasjement fra høyeste nivå dersom vi skal finne frem til nye og bedre samarbeidsformer. Det er vanskelig å se hvordan vi kan styrke det nordiske samarbeidet dersom vi ikke får til noe langt mer på regjeringssiden. Gjennom de senere årene har vi opplevet et stadig større gap mellom de mange forslag som fremmes i Nordisk Råd, og den oppfølging disse forslagene gis i praktisk politikk.

Vi ser den samme tendensen i de mange forslagene som er fremmet til denne ekstrasesjonen. Hver for seg har de interessante perspektiver, men fordi de ikke i utgangspunktet har en klarere politisk forankring, reduseres også muligheten for oppfølging i praksis. Selve avstanden mellom alle ønskene og den virkelige oppfølging er i seg selv et troverdighetsproblem. Det kan vi bare løse ved å gjøre

samarbeidet mere handlingsrettet, og det betyr igjen at regjeringene klarere må ta sin del av ansvaret.

I årene som kommer vil det kreves håndfaste politiske vedtak på en rekke områder dersom vi skal dra nytte av det nordiske fellesskapets potensiale. Skal vi lykkes på de områdene Presidiet tar opp i forbindelse med denne ekstrasesjonen, vil det kreves politisk vilje til klar nordisk prioritering i samtlige hovedsteder. Da må også mye av ansvaret for hvordan vi skal velge å prioritere plasseres sentralt hos regjeringene. Ja, statsministrene må selv sette dagsorden og være pådrivere.

På denne bakgrunn var erklæringen fra gårsdagens møte mellom statsministrene viktig. Statsministrene vil selv stå for en avklaring av hvordan det nordiske samarbeidet kan utvikles videre innenfor en europeisk ramme. Det er første gang at alle de nordiske statsministre engasjerer seg på denne måten. Dette skal ikke handle om et detaljert og omstendelig skriftlig arbeid. Vår ambisjon er i fellesskap å arbeide frem politiske retningslinjer og prioriteringer. Utfordringen er å få til en påkrevet fornyelse av samarbeidet innenfor den nye europeiske rammen som EØS-avtalen har gitt - og med de perspektiver eventuelle nye nordiske EF-medlemskap åpner.

De mange utfordringene vi møter fra et Europa i forandring gjør det naturlig med hyppigere politiske konsultasjoner mellom de nordiske regjeringene. Mer regelmessige møter mellom de nordiske utenriksministrene gir hvert land et bredere grunnlag for å ta stilling til internasjonale spørsmål. Mer forberedte statsministermøter bidrar i samme retning. Møtet i går gav oss bl.a. anledning til å drøfte den meget alvorlige situasjonen i Jugoslavia. Dagens felles nordiske appell til de stridende parter gir et viktig bidrag til de europeiske og internasjonale reaksjonene på den meget alvorlige situasjonen på Balkan.

Den maktbruk som nå anvendes representerer grove brudd på helt grunnleggende internasjonale prinsipper og spilleregler. Den krigføring som Serbia gjennomfører utgjør et meget alvorlig angrep på den europeiske sikkerhetsorden og må på det sterkeste fordømmes.

President,

EØS-avtalen er nå ferdig forhandlet. Ennå vil det gå flere år før nye nordiske land vil være medlemmer av EF. Det ville være å gi fra oss historiske muligheter dersom vi i mellomtiden skulle stille Norden i bero. Vi får ikke mer Europa ved å velge mindre Norden, tvert i mot. Statsministrenes initiativ sender et signal om at vi allerede nå har en felles europeisk plattform for å tenke nytt om det nordiske samarbeidet. Den tidsplanen vi har trukket opp er nødvendig for at vi skal ha vårt samarbeid tilpasset de nye utfordringer og muligheter vi står overfor fra 1.1.93.

Vi bygger vårt nordiske samarbeid på et unikt fellesskap som vi alle har glede av å utvikle og dra nytte av. Da trenger vi fornyelse i pakt med en ny tid. Det er et bidrag til denne fornyelsen statsministrene ønsker å gi, slik at 1992 kan bety starten på en ny historisk fase for det nordiske samarbeidet.